

3 Forløb med faglige fokuspunkter

Undervisningsguide til dansklæreren

Hvis du bruger opgaven *Ungdomssprog og slangudtryk* som undervisning, kunne de faglige fokuspunkter for eksempel være:

INDHOLD

- 🕒 Forklar med logos
- 🕒 Fortæl med patos

SPROG

- 🕒 Den sproglige rytme

SPROG

- 🕒 Skab sammenhæng i din tekst

🕒 Forklar med logos

Et af opgavekravene er, at eleverne *skal forklare, hvorfor unge bruger slangudtryk*.

Det er blandt andet derfor, at de skal *søge viden om emnet og inddrage denne* i deres tekst.

Når man forklarer noget til nogen, er det for at gøre modtagerne en anelse klogere på et emne. Man inddrager noget, som man ved i forvejen, og supplerer med ny viden, fakta eller andre perspektiver. På den måde fremstår man som afsender også vidende og værd at lytte på.

For at teksten ikke ender med en kedsommelig opremsning af fakta og ureflekteret gengivelse af viden er det vigtigt, at man også bruger konkrete eksempler, som modtagerne kan relatere til.

FORSLAG

1

Lav en runde med klassen, hvor de giver deres bud på:

- hvorfor unge bruger slangudtryk?
- hvilke udtryk er det mest almindelige?
- er der forskel på de slangudtryk de brugte, da de var yngre og til nu?
- hvad siger deres forældre til de ord og udtryk de bruger?
- hvorfor er det fedt med slang osv.?

2

Brug **FORKLAREBLOMSTEN** fra *Fat om fremstillingsformerne*. Lad eleverne komme med forslag til spørgsmål om deres emne, der kunne være interessante at undersøge også for selv at blive klogere.

3

Lav et to-koloneskema. I venstre side skriver I stikord med fakta og viden om emnet. I højre side tilføjer I konkrete eksempler, som modtagerne kan relatere til.

FAKTA OG VIDEN	KONKRETE EKSEMPLER
De voksne mener, at unge bander og blander engelsk og dansk	OMG, det er LOL Fuck, Sygt

Lav sætninger eller korte tekststykker, hvor I bruger stikord fra kolonneskemaet. Når man skriver, behøver man nødvendigvis ikke at hele tiden starte med det faktuelle og generelle, men kan fint også starte med de konkrete eksempler. På den måde kommer der større variation i elevernes tekster.

Fortæl med patos

Et af opgavekravene er, at du skal *fortælle om situationer, hvor du selv eller dine kammerater bruger slangudtryk*.

Dette opgavekrav er med til at sikre, at teksten ikke kun blive kedelig gengivelse af viden, men at den også bliver personlig, og måske endda tilfører noget som modtagerne virkelig kan identificere sig med.

FORSLAG

1

Brug **FORTÆLLEBLOMSTEN** fra *Fat om fremstillingsformerne*. Lad eleverne forberede en kort mundtlig historie, om en eller flere situationer, hvor de bruger slangudtryk ved at bruge bladene fra blomsten.

2

Fremlæg herefter historierne for hinanden, og tal om, hvornår fanger en historie modtagerne, og hvad skal man undgå, hvis de ikke skal kede sig.

3

Lad eleverne skrive deres egne historier ned som et afsnit i teksten. Sæt evt. et krav om antal ord. Hvis eleverne har flere situationer, kan de med fordel bruges flere steder i teksten.

4

Tal med klassen om, hvor disse afsnit ville passe ind i teksten som helhed: i starten, midten eller til slut?

🕒 Den sproglige rytme

Sprog er som musik, der i stedet for toner består af ord og sætninger. Rytmen i sproget er sætningernes længde. Korte sætninger gør sproget mere intens, mens lange sætninger skaber flow.

FORSLAG

Lad eleverne vælge et af afsnittene fra deres tekst, hvor de gerne vil gøre noget ekstra ud af den sproglige rytme. Hvis de efterfølgende får mod på mere, kan de jo bare give den gas.

Eksempler:

- *Hver generation har sine egne udtryk. Sådan er det bare, og sådan har det altid været. Men hvad er lige os unges særlige ord og kendetegn?*
- *Kender I det? Man sidder og fortæller ens forældre om noget, man har oplevet, og de kigger bare måbende på en, og forstår ikke en fis af, hvad man siger?*
- *Du bruger sproget. Hver dag. Men måske tænker du ikke så meget over...*
- *Sproget er levende. Sprog er fascinerende. For sprog siger noget om hvem vi er.*

FORSLAG

1

Læg mærke til hvordan Jørgen Leth bruger den sproglige rytme i reklame-spottet.

Brug skriveøvelsen **SKRIV MED SPROGLIG RYTME** fra *SkriveKlar 7*, forløb 1.

2

Lad eleverne markere deres korte sætninger med gul tekstfremhævningsfarve og de lange sætninger med grøn tekstfremhævningsfarve for at blive bevidst om, hvornår de bruger henholdsvis korte og lange sætninger. Lad dem begrunde og forklare deres valg.

3

Få eleverne til at læse deres afsnit op for hinanden bed dem om at have

særlig fokus på den sproglige rytme, mens de læser højt. Tal om hvad det gør for den sproglige oplevelse, at man både i tekst og i oplæsning er bevidst om den sproglige rytme.

🎯 Skab sammenhæng i din tekst

For at teksten indhold giver bedre mening for modtagerne, er det vigtigt at skabe en indre sammenhæng i teksten. Det gør man blandt andet ved at lade indledning og afslutning hænge sammen og ved at skabe tydelige overgange mellem afsnittene.

FORSLAG

1

Se filmen 🎬 **TEKSTHUSET** på 🌐 skriveklar.gyldendal.dk.
Brug 📄 **TEKSTKORTET** og skriv i fællesskab et eller flere forslag til, hvordan teksten kunne indledes og afsluttes.

2

Lav i makkerpar forslag til, hvordan den første sætning i hvert afsnit kunne lyde, så det bliver tydeligt for modtagerne, hvad det handler om.

3

Brug skriveøvelsen 📖 **SKRIV MED OVERGANGE** i *Skriveklar 9, forløb 1*.

Organisering af skriveprocessen

FØR ELEVERNE SKRIVER

Brug en eller flere af øvelserne fra **Lær at afkode opgaverne til prøven**.
Forbered teksten ved at arbejde med de udvalgte faglige fokuspunkter:

- 🎯 Forklar med logos
- 🎯 Fortæl med patos

MENS ELEVERNE SKRIVER

Du kan enten lade eleverne forberede og skrive teksten, som I plejer.
Eller du kan også prøve denne skrivestrategi: 📄 Tekstkortet med start-sætninger.

Formålet med denne strategi er at skabe sig et overblik over HELE teksten, inden den skrives. På den måde begynder teksten allerede at tage form i hovedet, inden den rammer tastaturet, og for en del elever vil der på den måde være en større sandsynlighed for at komme i mål med en tekst, der i højere grad hænger sammen både i sit ydre men også i forhold til tekstens indre logik.

Lav en fælles brainstorm, hvor I skriver stikord, startsætninger, giver forslag til overgange mellem afsnit og andet, der skal være i de forskellige dele af teksten. Se eksemplet på side 14.

EFTER ELEVERNE HAR SKREVET

Inddrag de faglige fokuspunkter:

- ⦿ Den sproglige rytme
- ⦿ Skab sammenhæng i din tekst

Brug 📄 **SPROGVASKMANUALEN**, når eleverne skal lave den sidste gennemlæsning.

Overblik og struktur – skaber den gode tekst

I din tekst skal du:

- præsentere de tre nyeste slangudtryk, som du mener, alle bør kende i 2024,
- forklare hvorfor unge bruger slangudtryk,
- fortælle om situationer, hvor du selv eller dine kammerater bruger slangudtryk.

OVERSKRIFT

Hvad du siger, er du selv – ungdomssprog og slangudtryk

INDLEDNING

Præsentation af "jeg" og formål med oplægget

Velkommen til vores sprogfestival. Jeg vil i de næste 20 minutter gøre jer lidt klogere på ...

AFSNIT 1

Præsentere tre nye slangudtryk

Der er tre slangudtryk, som du bør kende ...

AFSNIT 2

Forklare hvorfor unge bruger slang

Lad mig nu give jer et par forklaringer på, hvorfor vi unge ...

AFSNIT 3

Fortælle om situationer, hvor du/dine kammerater bruger slang

Når jeg sidder med mine venner ...

AFSLUTNING

Ex opsummering af de vigtigste punkter

*Her på falderebet vil jeg lige ...
Tak, fordi I lyttede med.*

KILDELISTE